

NARA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 26 november 2016

Op de stoel van...
Ellen Spijkstra

Pagina 4 & 5

Op de stoel van... Ellen Spijkstra

‘Met ieder stuk hang ik

‘Op de stoel van...’ is een serie persoonlijke interviews waarin Nicole Pieterella op zoek gaat naar de mens achter bekende persoonlijkheden binnen diverse gelederen van onze samenleving. Wat hebben zij bereikt en vooral: wie zijn deze mensen op verschillende sleutelposities? Deze week Ellen Spijkstra.

Tekst: Nicole Pieterella

Het begint allemaal in 1976 met een bak gebleekt koraal in de dierentuin. De jonge Gelderse Ellen Spijkstra is voor het eerst met haar Curaçaose vriendje op het eiland en ziet in de koraalvormen haar afstudeerproject voor de Kunstacademie Minerva.

Dat haar docent helemaal lyrisch zal zijn over haar porseleinen koraaltjes voorziet ze niet. Ook niet dat koraal en de Curaçaose natuur de basisinspiratie voor haar kunst zullen worden en dat ze over de hele wereld zal werken en exposeren. Ze weet zelfs nog niet dat ze met haar Curaçaose vriendje zal trouwen en dat ze voor de grote uitdaging staat om zich vanuit het kleine eiland als internationaal keramiste te ontwikkelen.

Velen vóór mij hebben het veelzijdige werk van Ellen Spijkstra (59) al beschreven. Keramiek. Fotografie. Keramiek gecombineerd met fotografie. Architectuur. Werk dat de sfeer van rust en balans in de natuur oproept en mij iedere keer opnieuw recht in mijn hart weet te raken.

Ze heeft een lange lijst van (solo)tentoonstellingen verspreid over Europa, Noorden Zuid-Amerika, Azië en het Caribisch gebied. Haar cv beslaat ook werk dat onderdeel uitmaakt van openbare collecties en uitnodigingen om als ‘artist in residence’ bij gerenommeerde (keramiek) instituten in de Verenigde Staten, Macedonië, Caracas, Turkije en China te komen werken.

Ze is net terug uit het Chinese Shangyu. Daar heeft Spijkstra meer dan een maand gewerkt op uitnodiging van het Shangyu Celadon Modern International Ceramic Art Center dat is opgezet om de erfenis van de plaats te claimen als de plek in de wereld waar voor het eerst porselein werd gemaakt en waar de celadon glazuurtechniek geboren is. Dat doet het instituut door jaarlijks zo’n twintig internationale keramisten uit te nodigen om met de bijzondere klei uit dat gebied aan de slag te gaan. En Spijkstra hangt nu tussen dat selecte groepje aan de Chinese museummuren.

“Ik weet niet of ik ook zo gedreven was geweest als ik niet op een eiland terecht was gekomen waar voor mij niet veel anders was dan mijn kunst. Was ik in Europa gebleven, dan was ik misschien wel kunstgeschiedenis gaan studeren. Of ik had mijn ge-

luk in de binnenhuisarchitectuur beproefd. Misschien was ik dan wel veel minder zelf gaan scheppen en was ik altijd meer naar de werken van anderen blijven kijken.”

Ik vraag haar hoe ze het eigenlijk voor elkaar gekregen heeft om vanuit het kleine Curaçao internationaal door te breken. Ze woont hier al vanaf 1980 met een korte onderbreking van vijftien maanden wanneer ze met echtgenoot Eric de Brabander naar Rochester (New York) vertrekt alwaar hij zich verder specialiseert in zijn vak als tandarts. In Rochester besluit Spijkstra zich aan de universiteit in te schrijven als ‘independent student’ waardoor ze vakken mag volgen in de studierichting Master of Fine Arts in Ceramics. In dat jaar leert ze technisch heel veel bij en maakt ze haar eerste goede vrienden en contacten in de internationale wereld van de keramiek.

Als ze na anderhalf jaar weer op Curaçao zit in een tijd waarin nog geen internet of zelfs een fax is, besluit ze het er niet bij te laten zitten en probeert hier op het strand een keramistenworkshop in de Japanse techniek Raku te organiseren. De workshop gaat helaas wegens een gebrek aan animo niet door, maar de advertentie die Spijkstra in het internationale blad Ceramics Monthly plaatst, bereikt de directeur van een gerenommeerde keramiekschool in de Venezolaanse hoofdstad Caracas en ze wordt uitgenodigd om daar een maand les te komen geven.

Ondertussen geeft Spijkstra keramiekles op Curaçao en komt op het idee om keramisten uit het buitenland uit te nodigen voor workshops voor haar en haar cursisten. Ze begint met een beroemde keramiste uit Venezuela. Deze keramiste neemt haar weer mee naar een besloten keramiekconferentie waar ze nieuwe contacten legt en gevraagd wordt om in een centrum in Macedonië te komen werken. Spijkstra blijft om de zoveel jaar de keramiekconferentie in de VS bezoeken en leert zo steeds meer topkeramisten kennen die er best wat voor voelen om een tijdje op Curaçao te vertoeven en Spijkstra en haar cursisten van nieuwe kennis en technieken te voorzien. Een van de vele beroemdheden die aan Spijkstra’s cursisten les komen geven is Rick Hirsch.

steeds mezelf aan de muur'

Hij is een Amerikaanse topkeramist en is degene die de eerste westerse handleiding over de Japanse Raku-techniek heeft geschreven en zelfs zijn techniek aan de Japanse keizer heeft mogen demonstreren.

In de dertig jaar dat Spijkstra haar lessen op Curaçao draait, geven maar liefst 33 beroemde en minder beroemde keramisten workshops aan haar en haar cursisten.

De persoon

Terwijl ik mij door Spijkstra laat rondleiden in een van haar laatste creaties – een door haarzelf ontworpen modern huisje op het terrein naast haar atelier – stel ik mij de uitdaging om in het interview niet te verdwalen in haar veelzijdige werk en alle daarbij behorende technieken, maar om meer zicht te krijgen op de persoon achter haar kunst. In veel opzichten is Spijkstra haar werk.

“Ik ben een gebalanceerd persoon. Dat zie je in mijn werk wel terug. In die zin hang ik met ieder stuk steeds mezelf aan de muur.”

Ze vindt van zichzelf dat ze verbaal slecht is en ze uit zich door middel van haar werk. “Mijn echte dingen laat ik niet zo merken. Ik maak mijn werk en het gaat niemand echt aan wat er allemaal onder zit. Het is ook niet nodig; mijn werk heeft geen verhaal, geen boodschap. Ik wil graag dat mijn kunst een sfeer van balans, rust en schoonheid oproept bij mensen, hun raakt en er zo connectie ontstaat. Die connectie hoeft niet eenduidig te zijn.”

Als ik Spijkstra zou proberen te beschrijven, kan ik dat het beste in haar eigen woorden doen. “Ik kan met iedereen door een deur. Balans is voor mij heel belangrijk. Gelukkig zit het in mijn genen. Ik ben introvert – vroeger zelfs verlegen – met een basisdosis zelfvertrouwen. Ook dat laatste heb ik van huis uit meegekregen. En ik ben nieuwsgierig. Door mijn nieuwsgierigheid viel ik in mijn studententijd op zo'n aparte jongen uit Curaçao. Mijn nieuwsgierigheid heeft mij ook naar Curaçao doen verhuizen toen Eric vroeg terug naar huis wilde. Het is nieuwsgierigheid die mij doet reizen en nieuwe mensen ontmoeten die dan weer de nodige input geven voor verdere ontwikkeling. Ik vind heel veel leuk en interessant. Ik stel mezelf constant nieuwe uitdagingen.

Om steeds weer rust en ba-

lans in mezelf te vinden, moet ik uiteindelijk wel altijd weer met mijn handen in de klei en met mijn eigen creaties bezig zijn.”

Grootste verdiensten

Als ik Spijkstra vraag wat tot nu toe haar grootste verdienste is, heeft ze snel een antwoord klaar. “Om te beginnen heb ik een interessant leven; daar ben ik heel blij mee.” Om haar antwoord verder uit te diepen maakt ze vervolgens een onderscheid tussen haar werk en haar privéleven. “Door mijn nieuwsgierige houding heb ik mijn kinderen flink blootgesteld aan de wereld waardoor ze zich nu makkelijk in de wereld kunnen bewegen. Ik ben dankbaar dat ze zijn uitgegroeid tot stabiele, blijde mensen.” Dochter Cleo is afgestudeerd aan de Design Academy Eindhoven. Ze wordt steeds vaker geselecteerd voor internationale designprojecten en neemt in december met een lichtkunstproject deel aan het Amsterdam Light Festival. Ze wil graag vanuit Amsterdam met haar vriend naar Brazilië emigreren. Zoon Ian van 25 is net afgestudeerd als fiscalist en werkt sinds kort op het eiland.

Als hij tussen de middag even thuis komt lunchen, maak ik kennis met hem en zijn Ecuadoraanse vriendin.

Op werkgebied bedenkt Spijkstra zich na een tijdje dat haar selectie voor een van de belangrijkste keramiek-tentoonstellingen ter wereld in Zuid-Korea vorig jaar boven aan haar lijstje van topverdiensten staat. Ook is ze trots op haar solofototentoonstelling ‘Waterwerk’ in het Amsterdamse Nederlands Scheepvaartmuseum in 2004. Wat grote opdrachten betreft, is ze vooral tevreden met het enorme werk dat ze op basis van bouwtekeningen voor de centrale hal van het nieuwe hoofdkantoor van de Maduro & Curiel's Bank in Rooi Catootje maakte. En wat de toekomst betreft staat ze op de ‘short list’ voor een grote Caribische tentoonstelling in 2017 in het Californische Museum of Latin American Art. Daarnaast is Spijkstra met een serie van haar foto's door de curator van de biennale van Havana in Cuba geselecteerd voor ‘Di Dos Encuentro de Bienal de Aruba’ die komend jaar plaatsvindt. Ten slotte vindt ze het bijzonder dat het haar gelukt is om in de pre-internettijd contact te leggen met beroemde keramisten over de hele wereld

en ze naar het eiland te halen voor workshops in haar atelier waardoor zij en haar cursisten zich op topniveau konden blijven ontwikkelen. Sommige van haar cursisten hebben zichzelf lokaal en internationaal goed weten neer te zetten. Spijkstra: “Misschien was het allemaal ook meer een kwestie van geluk. Maar je moet mooie kansen wel weten te pakken. En als het balletje dan eenmaal begint te rollen, rolt het wel door.”

Zondagskind

Spijkstra geeft de indruk een zondagskind te zijn en zo noemt ze zichzelf ook wel eens. “Mijn leven heeft geen grote drama's gekend. Ik kom uit een gezin met lieve rustige ouders die mij ondersteun-

den in alles wat ik deed. Ik ben goed in het herkennen van mooie kansen en dat compenseert het deel van mij dat te verlegen is om acquisitie te doen voor nieuwe opdrachten. Ik kan mij helemaal focussen op wat op een precies moment voor mij belangrijk is; ik werk met een soort vakjes in mijn hoofd. Als ik met mijn gezin of met andere mensen bezig ben, dan probeer ik er helemaal voor te zijn. Maar als ik werk, dan krijgt dát de volle aandacht. Verder heb ik mij zo fijn kunnen ontwikkelen als professioneel keramiste omdat ik geen broodwinner ben in ons gezin. Veel van wat ik verdien met mijn werk, investeer ik weer in goede klei en glazuur, een mooie oven en reizen naar keramiekcon-

gressen en tentoonstellingen of gewoon om in andere landen nieuwe indrukken op te doen. En ik heb vooral ook de luxe van tijd; tijd om in mijn werk te steken. Ik heb heus wel teleurstellingen te verwerken gehad en heb ook moeilijkere periodes door-gemaakt. Maar daar heb ik mij altijd redelijk makkelijk overheen weten te zetten. Ik heb een positieve instelling, ga door met nieuwe kansen en ben een mislukking zo al heel snel weer vergeten. En ik ben vooral een gelukkig mens omdat ik kan doen wat ik zelf belangrijk vind. Ik ben ervan overtuigd dat je het meest ongelukkig wordt van het gevoel geen invloed op je eigen doen en laten te hebben; dat je je te veel moet laten sturen door je omgeving.”